

State University of Applied Sciences in Nowy Sącz
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

Neophilologica Sandeciensia 14

edited by / pod redakcją

Rachela Pazdan

Jarosław Giza

Grzegorz Adam Ziętala

Redaktor Naukowy

dr Rachela Pazdan
dr Jarosław Giza
dr Grzegorz Adam Ziętała

Redaktor Wydania

dr Robert Rogowski

Recenzje

dr hab. Agnieszka Adamowicz-Pośpiech, prof. UŚ
dr hab. Ewa Dźwierżyńska, prof. UR
dr hab. Krystyna Miłułka, prof. UR
dr hab. Marcin Zabawa, prof. UŚ

Redaktor Techniczny

dr Tamara Bolanowska-Bobrek

© Copyright by Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu
Nowy Sącz 2021

ISBN 978-83-65575-83-8

Wydawca

Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu
ul. Staszica 1, 33-300 Nowy Sącz
tel. 18 443 45 45, e-mail: briw@pwsz-ns.edu.pl

Adres Redakcji

Nowy Sącz 33-300, ul. Staszica 1
tel. +48 18 443 45 45, e-mail: tbolanowska@pwsz-ns.edu.pl

Druk

Wydawnictwo i drukarnia NOVA SANDEC s.c.
Mariusz Kałyniuk, Roman Kałyniuk
33-300 Nowy Sącz, ul. Lwowska 143
tel. 18 547 45 45, e-mail: biuro@novasandec.pl

Grzegorz Adam ZIĘTAŁA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

ROSYJSCY PROJEKTANCI MODY – OD CZASÓW CARSKICH DO XXI WIEKU

Streszczenie

Moda rosyjska kojarzy się nam z takimi nazwiskami, jak Zajcew czy Judaszkin. Tymczasem wiele gwiazd zachodnich ubiera się u współczesnych projektantów rosyjskich, w tym wielu kobiet, którzy nie są znani polskiemu czytelnikowi. W niniejszym artykule przedstawione zostaną postacie 15 największych projektantów z Rosji (9 kobiet i 6 mężczyzn) od czasów carskich do początku XXI wieku.

Summary

We associate Russian fashion with such names as Zaitsev or Yudashkin. Meanwhile, many Western stars dress in line with projects of contemporary Russian designers, including many women, who are unknown to the Polish reader. In this article, we present the figures of the 15 greatest designers from Russia (9 women and 6 men) from the tsarist times to the beginning of the 21st century.

Wstęp

W czasach radzieckich mówiono, że w Kraju Rad nie ma mody, a przecież moda istniała zawsze i od dawna rosyjska moda była promowana na świecie. Tak jak obecnie. Historia mody rosyjskiej jest jednak złożona jak historia kraju. Od fascynacji Zachodem w czasach carskich, walką z rodzimymi formami odzieży i produkcją przemysłową w czasach radzieckich, do zachwyty Zachodu współczesną modą rosyjską, w której właśnie dominują motywy ludowe, bajkowe, a nawet symbole radzieckie i napisy cyrylicą.

Rozpowszechnianiu współczesnej mody sprzyja wolność wyjazdów za granicę, popularność rosyjskich modelek, liczne tygodnie mody w Paryżu, Londynie i Mediolanie, a nawet Moskwie.

Każdemu kojarzą się takie nazwiska projektantów, jak Zajcew czy Judaszkin. Tymczasem wielu rosyjskich projektantów, jak się ich nazywa po rosyjsku „купорье” (z francuskiego „couturier”), „модельер” (od „modéliste”) czy „дизайнер” (od angielskiego „designer”), od wielu lat podbijają rynki światowe, ich kreacje noszą zachodnie gwiazdy oraz celebryci, a niektórzy zachodni projektanci wykorzystują rosyjskie motywy w swoich projektach.

W poniższym artykule przedstawione zostaną sylwetki 15 najsłynniejszych projektantów rosyjskich od czasów carskich, przez epokę ZSRR do współczesności początku XXI wieku. Celem niniejszego artykułu jest nie tylko przypomnienie biografii i dokonań tych wybitnych postaci – kobiet i mężczyzn, ale też zapoznanie z zapomnianymi projektantami sprzed Rewolucji 1917 roku czy z czasów radzieckich, oraz z tymi, którzy rozślawiają Rosję i wzbogacają modę światową obecnie.

Projektanci – kobiety

1. Nadieżda Łamanowa (ros. Надежда Ламанова)

Fotografia 1. Nadieżda Łamanowa na portrecie W. Sierowa.

Źródło: <https://poruski.me/2016/10/25/042-nadezhda-lamanova/> (dostęp: 24.08.2019).

Projektantka rosyjskiej cesarzowej, twórczyni mody radzieckiej, „rosyjska Coco Chanel” – Nadieżda Łamanowa urodziła się w 1861 roku w wiosce Szutiłowo w Guberni Niżnionowogrodzkiej w rodzinie szlacheckiej jako pierwsza z pięciu córek podpułkownika Białoruskiego Pułku Huzarów i córki generała. W 1878 roku ukończyła gimnazjum Mariińskie w Niżnim Nowogrodzie i została nauczycielką geografii. Ze względu na trudną sytuację materialną Nadieżda wyjeżdża do Moskwy, żeby rozpocząć pracę. Wkrótce umiera ojciec, a po 2 latach matka. Nadieżda rozpoczyna naukę w szkole kroju Olgi Suworowej i pracę jako modystka u słynnej krawcowej Tatiany Wojtkiewicz. Już po roku pracy sama otwiera własne atelier w Moskwie. Ze względu na mistrzowskie projektowanie kreacji jej klientkami stają się osoby szlacheckie urodzone i bogate. Co ciekawe, sama Nadieżda nie potrafi projektować, tylko na klientach upina materiał, a potem jej krawcowe szyją tak zaprojektowaną suknię. Pomimo trudów przysiątek bogate kobiety i arystokratki były gotowe zapłacić olbrzymie sumy i w milczeniu znosić pracę projektantki. Łamanowa nie przejmowała się uwagami nawet koronowanych głów i nazwano ją za to „dyktatorem”. Na początku XX wieku, gdy średnia pensja wynosiła 37,5 rubla na miesiąc, ona zarabiała 1000 rubli w ciągu dnia (*Первый русский...*, 2016).

W 1890 roku wychodzi za mąż za porucznika Andruckiego, ale wkrótce zostaje wdową. W 1898 roku uzyskuje tytuł „Dostawcy Dworu Jej Cesarskiej Wysokości Elżbiety Fiodorowny¹” – siostry cesarzowej Aleksandry, a w 1905 roku – „Dostawcy Dworu Jej Cesarskiej Wysokości” – cesarzowej Aleksandry Fiodorowny².

¹ Elżbieta Fiodorowna (1864-1918) – Elżbieta Aleksandra Ludwika Alicja von von Hessen-Darmstadt und bei Rhein, siostra ostatniej cesarzowej Rosji, wnuczka brytyjskiej królowej Wiktorii, żona Wielkiego Księcia Sergiusza Aleksandrowicza Romanowa – syna Aleksandra II, zamordowanego przez rewolucjonistów rosyjskich. Po śmierci męża wstąpiła do klasztoru, zakładała sierocińce, szkoły apteki i szpitale. Zamordowana przez bolszewików w 1918 roku, kanonizowana i ogłoszona świętą Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. Jej ciało wywieziono z Rosji przez Pekin do Jerozolimy – GZ.

² Aleksandra Fiodorowna (1872-1918) – Wiktoria Alicja Helena Ludwika Beatrycze von Hessen-Darmstadt – ostatnia cesarzowa Rosji, zamordowana z mężem Mikołajem II i dziećmi przez bolszewików w 1918 roku, wnuczka królowej Wiktorii. Rodzina cesarska za męczeńską śmierć została kanonizowana w 2000 roku przez Rosyjską Cerkiew Prawosławna – GZ.

Fotografia 2. Suknia wieczorowa cesarzowej Aleksandy Fiodorowny.

Źródło: <https://poruski.me/2016/10/25/042-nadezhda-lamanova/> (dostęp: 24.08.2019).

Nadieżda zajmuje się działalnością charytatywną, zakłada szkołę dla dziewcząt, gdzie uczą się kroju i szycia oraz przedmiotów ogólnych.

W 1898 lub 1899 roku wychodzi po raz drugi za mąż – za prawnika i milionera Andrieja Kajutowa.

Jej biznes tak się rozwija, że kilka razy zmienia siedzibę atelier, aż w końcu zostaje wzniesiony 3-piętrowy dom przy Twerskim bulwarze specjalnie dla niej i rodziny. Nadieżda często jeździ do Paryża po tkaniny, poznaje modę francuską i zaprzyjaźnia się z projektantem Paulem Poiretem³. Poiret przyjeżdża na jej zaproszenie do Moskwy w 1911 roku i zachwycony rosyjską architekturą oraz modą skupuje na „pchlich targach” Moskwy typowe rosyjskie stroje i nakrycia głowy. Po powrocie do Paryża projektuje stroje inspirowane rosyjską modą ludową.

W jej domu i atelier bywają wielkie księżne, słynne baletnice. Kreacje zaprojektowane przez nią pojawiają się na portretach słynnych kobiet tamtych czasów, które malował Walentyn Sierow.

W 1901 roku przyjaciel rodziny i reformator rosyjskiego teatru – Konstanty Stanisławski – zaprasza Nadieżdę do Moskiewskiego Teatru Artystycznego (Mcht, ros. MXT) do tworzenia kostiumów do jego przedstawień.

Fotografia 3. Stroje teatralne N. Łamanowej.

Źródło: <https://diletant.media/blogs/60920/675/> (dostęp: 24.08.2019).

---

³ słynny francuski projektant, właściciel własnego domu mody, wprowadził luźne formy strojów damskich, uwalniając kobiety od gorsetów i halek. Twórca „haremovych spodni”. Zmarł w nędzy w 1944 roku, ale jego twórczość miała wielki wpływ na projekty takich domów mody, jak Prada czy Rei Kawakubo – GZ.

Po Rewolucji 1917 roku pozostaje w kraju, musi sprzedać dom, przeprowadza się do mniejszego, a potem do mieszkania, do którego władze radzieckie kwaterują lokatorów i Nadieżda otrzymuje tylko jeden pokój. Jej dom i atelier skonfiskowano, meble i stroje rozkradziono.

W 1918 lub 1919 roku Nadieżdę z mężem aresztowano za „szlacheckie pochodzenie”. Dzięki swojej sławie w więzieniu przebywała w dość humanitarnych warunkach. Po 2 miesiącach zostaje uwolniona dzięki staraniom żony słynnego piewcy komunizmu, Maksyma Gorkiego. Jej męża prawdopodobnie rozstrzelano w 1931 roku. Nadieżda rozpoczyna pracę jako szefowa zakładu współczesnego kostiumu, organizuje wystawy, uczy projektowania, zostaje członkiem Akademii Sztuk Pięknych. Projektuje odzież masową dla wszystkich warstw społeczeństwa radzieckiego. Wraz ze słynną radziecką rzeźbiarką Wierą Muchiną publikuje album z prostymi krojami, które może wykonać każda kobieta radziecka. Szyje ze starych prześcieradeł, zasłon, a klientki – kobiety radzieckie – zachwycają się tymi strojami. Publikuje artykuły na temat mody, projektuje odzież wzorowaną stylem wiejskim, strojami narodów Północy. Uczestniczy w wystawach w Paryżu (1925), Nowym Jorku (1928/1929), Lipsku (1930). W Paryżu w 1925 roku jej kostium wykonany w stylu rosyjskim z elementami ludowymi, z biżuterią ze słomy, drewna i kamyków, za co uzyskuje Grand Prix. Z ulubienicy dworu cesarskiego staje się ulubienicą żon urzędników radzieckich i artystek teatru oraz kina.

Fotografia 4. Stroje dla kobiet radzieckich N. Łamanowej.

Źródło: <http://art-fash.blogspot.com/2011/08/blog-post.html> (dostęp: 24.08.2019).

W 1928 roku władza radziecka pozbawiła ją prawa wyborczego za zatrudnianie 3 krawcowych, w 1930 roku przywrócono jej prawa i zaprojektowała stroje dla pionierów (radzieckich zuchów). Od 1921 roku projektowała stroje dla Teatru im. Wachtangowa. Jako pierwsza projektantka zaprojektowała kostiumy do filmów (m.in. „Aleksander Newski”, „Iwan Groźny”, „Anna Karenina”).

W październiku 1941 roku miała zostać ewakuowana z załogą teatru MChAT do Taszcentu. Ponieważ transport publiczny nie działał, poszła do teatru z siostrą, ale drzwi były zamknięte na kłódkę. Zostawiono ją w bombardowanej Moskwie. Wracając do domu, przysiadła na ławeczce pod Teatrem Wielkim i zmarła.

Na jej pamiątkę projektant Sława Zajcew od 1999 roku organizuje konkurs zawodowych projektantów jej imienia (Маркович, 2016-2019). Jej kolekcje są przechowywane w byłej rezydencji carskiej, obecnie Muzeum Ermitaż w Petersburgu, w Muzeum Metropolitan Opera w Nowym Jorku, w Muzeum MCHAT i wielu kolekcjach prywatnych (Первый русский..., 2016).

2. Barbara Karinska (z d. Żmudzka, ros. Варвара Каринская, урожд. Жмудская)

Fotografia 5. Barbara Karinska.

Źródło: <https://gx.net.ua/obshhestvo/region/oskaronosnaya-harkovchanka-pokorila-ves-mir.html> (dostęp: 24.08.2019).

Ukraińsko-rosyjska i amerykańska projektantka strojów baletowych oraz filmowych, **laureatka Oscara za kostiumy do filmu „Joanna d’Arc”** (1949). Barbara Karinska urodziła się w 1886 roku w Charkowie w rodzinie bogatego przedsiębiorcy i filantropa. Od dzieciństwa, otoczona luksusem, poświęcała się rysowaniu i projektowaniu. Po ukończeniu gimnazjum rozpoczęła studia na wydziale prawa Uniwersytetu w Charkowie. Po ślubie ze słynnym adwokatem Mikołajem Karinskim w 1915 roku wyjechała z mężem do Moskwy. Wtedy zainteresowała się baletem. Jednak w 1917 roku wybuchła rewolucja, rodzina straciła cały majątek, Barbara uciekła na Krym, a mąż znalazł schronienie w Konstantynopolu. Mężowi groziła kara śmierci za rozpowszechnianie informacji, że Lenin był szpiegiem (Якушко, 2016). Barbara z dziećmi, dzięki pomocy brata, wróciła do Moskwy. Z luksusowego mieszkania władze radzieckie zostawiły jej tylko dwa pokoje, zaś do pozostałych zakwaterowano obcych ludzi. Barbara w mieszkaniu odnajduje swoje ukryte kosztowności i dzięki temu otwiera salon, w którym zbiera się bohema moskiewska, potem zostaje właścicielką pierwszego w ZSRR sklepu Haute Couture, gdzie ubierała się elita artystyczna stolicy, a także tworzy własną szkołę wyszywania artystycznego „ARS”. Jej klientkami były żony urzędników radzieckich, które kochały luksus i limuzynami jeździły do teatrów w wyszukanych kreacjach.

Przez pewien czas, korzystając z opieki brata-komunisty, mogła pracować w Rosji Radzieckiej, ale wiedziała, że to może nie potrwać długo. Tym bardziej, że dostawała prośby i groźby znacjonalizowania swojej szkoły. Pod pretekstem organizacji wystawy radzieckiego haftu Barbara uciekła ze Związku Radzieckiego. Między kartkami książek Marksa i Engelsa ukryła pieniądze, rodzinne diamenty schowała w kapeluszu, a rodzinną kolekcję haftów m.in. z XII wieku zabrała i wyjechała najpierw do Belgii, gdzie mieszkał jej ojciec, a potem do Niemiec i Paryża. Tam rozpoczęła współpracę z Rosyjskim Baletem Monte-Carlo, gdzie szyła kostiumy, pracowała z Markiem Chagallem, Salvadorem Dali.

W 1939 roku wyjechała do Nowego Jorku, gdzie od 1940 do 1970 roku pracowała dla założyciela szkoły baletu amerykańskiego – George Balanchine’a⁴. W Nowym Jorku zaprojektowała nowy strój dla tancerek baletowych – zamiast konstrukcji metalowej zaproponowała kilka warstw szyfonu, co poprawiło komfort tańca i nadało lekkości strojom (Варвара Каринская..., 2018).

⁴ George Balanchine (1904-1983), właściwie Gaiorgi Balanchiwadze, amerykański choreograf pochodzenia gruzińskiego, założyciel New York City Ballet – GZ.

Fotografia 6. Kostiumy baletowe Barbary Karinskiej.

Źródło: <https://bellezza-storia.livejournal.com/364138.html> (dostęp: 24.08.2019).

Pracowała również dla teatru na Broadwayu, tworzyła stroje do filmów w Hollywood, a jej kreacje nosiły Marlen Ditrich, Ingrid Bergman czy Vivien Leigh. Za kostiumy do filmu „Joanna d’Arc” po raz pierwszy w historii otrzymała Oscara.

Fotografia 7. Ingrid Bergman jako Joanna d’Arc w kostiumie Barbary Karinskiej.

Źródło: <https://bellezza-storia.livejournal.com/364138.html> (dostęp: 24.08.2019).

Pracowała do końca życia. Zmarła w 1983 roku w Nowym Jorku w wieku 97 lat (Ежевика, 2015).

3. Wiera Arałowa (po mężu Patterson, ros. Вера Аралова, замужем Паттерсон)

Fotografia 8. Wiera Arałowa-Patterson.

Źródło: <https://www.casual-info.ru/wiki/Аралова%20Вера/> (dostęp: 25.08.2019).

Wiera Arałowa-Patterson – projektantka, grafik, malarka, scenografka, **autorka „rosyjskich butów”** – urodziła się w 1911 roku w Winnicy jako córka wojskowego. W dzieciństwie rodzina przeprowadziła się do Moskwy, gdzie uczyła się w Technikum Sztuk Pięknych. W 1930 roku rozpoczęła pracę w Moskiewskim Studiu Filmowym, gdzie zajmowała się przygotowywaniem scenografii i kostiumów. Równolegle malowała obrazy i brała udział w wystawach.

W 1932 roku do Moskwy z USA przyjechała grupa aktorów, którzy chcieli założyć własny teatr. Realia ZSRR nie spodobały się aktorom i w Moskwie pozostał tylko jeden – Lloyd Patterson, któremu zaproponowano pracę lektora radia zagranicznego. Patterson poznał Arałową na jednej z imprez teatralnych. Młodzi zakochali się i pobrali, a Wiera urodziła 3 synów. Zajmowała się też dekoracjami teatralnymi i zaczęła projektować damskie obuwie, które cieszyło się popytem wśród żon urzędników radzieckich. Jej obrazy były popularne w kraju i za granicą.

Podczas wojny i nalotów na Moskwę w 1942 roku całą rodzinę ewakuowano na Syberię. W stolicy pozostał tylko Patterson, który został ranny i zmarł. Po zakończeniu wojny Wiera z dziećmi wróciła do Moskwy. W 1948 roku została głównym projektantem Wszeczwiązkowego Domu Mody. To ona zwróciła uwagę na wybitną modelkę Reginę Zbarską⁵. Wraz ze swoimi modelkami Wiera wzięła udział w Międzynarodowym Konkursie Odzieży w Warszawie (1956), gdzie zdobyła złoty medal.

W 1959 roku Francja i ZSRR zdecydowały o zorganizowaniu w Paryżu tygodnia mody rosyjskiej. Wiera wymyśliła wówczas, żeby do wysokich butów damskich wszyć zamek błyskawiczny. Na pokazie Regina Zbarska wystąpiła w takich butach autorstwa Wiery, co wywołało zachwyt. Od razu buty te okrzyknięto „rosyjskimi”.

Fotografia 9. Buty zaprojektowane przez Arałową.

Źródło: <https://www.livemaster.ru/topic/2516993-krasnye-russkie-sapogi-veri-aralovoj> (dostęp: 25.08.2019).

⁵ Regina Zbarska (1935-1987) – jedna z największych radzieckich modelek lat 60., nazywana „piękną bronią Kremla” i „radziecką Sophią Loren” – GZ.

Francuzi chcieli zamawiać takie buty, ale zgodnie z radzieckim prawem rzeczy wywiezione na wystawę musiały wrócić do kraju. W Rosji nie chcieli szyć takich butów, nie było rejestracji praw autorskich. Wykorzystały to firmy zachodnie, które zaczęły masową produkcję takiego obuwia i eksport do ZSRR. Dopiero po 15 latach firmy radzieckie zaczęły produkcję obuwia wymyślonego przez Arałową.

Po rozpadzie ZSRR starszy syn Wiery Jim (jako dziecko zagrał słynnego „murzynka” [ros. негритенок] w filmie „Cyrk”, a potem został poetą) postanowił w 1994 roku wyjechać do Waszyngtonu i zabrał matkę ze sobą. Tam Wiera sprzedawała własne obrazy, jednak nie wystarczało środków na przeżycie. Postanowiła wrócić do Rosji, w której pozostał syn Tom. Arałowa zmarła w 2001 roku w Moskwie i została pochowana na cmentarzu ormiańskim obok syna Lloyd, który zginął w wypadku samochodowym w 1960 roku (Иванова, 2016; *Аралова Вера*, 2008-2019).

4. Ała Lewaszowa (ros. Алла Левашова)

Fotografia 10. Ała Lewaszowa.

Źródło: https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Алла_Алекса_ндровна_Левашова.jpg (dostęp: 25.08.2019).

Radziecka projektantka, **twórczyni mody przemysłowej** – Ała Lewaszowa urodziła się w 1918 roku w Moskwie w rodzinie malarki i statystyka. W 1941 roku ukończyła Moskiewski Instytut Włókienniczy, gdzie była jedną z inicjatorek utworzenia wydziału projektowania. W latach 1942-1948 pracowała w Studiu Operowo-Dramatycznym (późniejszy Teatr Dramatyczny im. Stanisławskiego). W 1949 roku rozpoczęła współpracę z Wszechzwiązkowym Domem Mody w Moskwie. Projektowanie kreacji na zamówienie i w pojedynczych egzemplarzach nie zadowalało jej. Chciała, aby produkcja odzieży była masowa. Dzięki jej staraniom w 1962 roku utworzono Specjalne Biuro Konstruktoryjne Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, którego została dyrektorem. Biuro otrzymało 2 fabryki w stolicy i uruchomiono produkcję seryjną odzieży, swoiste pierwsze radzieckie prêt-à-porter. Szczególną popularnością cieszyły się ciepłe płaszcze. Lewaszowa zaprojektowała również odzież medyczną i roboczą.

Fotografia 11. Płaszcz zaprojektowany przez Alę Lewaszową.

Źródło: https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Стеганное_пальто_с_меховым_воротником_производства_СХКБ.jpg (dostęp: 25.08.2019).

Fotografia 12. Płaszcz zaprojektowany przez Alę Lewaszową.

Źródło: https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Утепленное_пальто,_созданное_А._А._Левашовой.jpg (dostęp: 25.08.2019).

Алла Lewaszowa była dwukrotnie zamężna. Pierwszym mężem był inżynier Moskiewskiego Metra Konstantin Oskołkow, a drugim – aktor i reżyser Lew Jełagin. Zmarła w 1974 roku (*Левашова...*, 2017).

5. Uliana Sergejenko (ros. Ульяна Сергеевко)

Fotografia 13. Uliana Sergejenko.

Źródło: <https://news.myseldon.com/ru/news/index/213055928> (dostęp: 26.08.2019).

Fotografia 14. Uliana Sergejenko w swoich kreacjach.

Źródło: <http://discoverstyle.ru/stil-ulyany-sergeenko/> (dostęp: 26.08.2019).

„**Królowa rosyjskiego couture**” – celebrytka, „lwica salonowa”, „ikona stylu”, „wyrocznia mody”, blogerka, fotograf i kreator mody – Uliana Sergejenko – urodziła się w 1981 roku w Ust-Kamienogorsku w Kazachstanie w rodzinie filologów. Już jako dziecko projektowała stroje dla lalek, potem zajęła się rysunkiem.

W 1997 roku rodzina wyjechała do Petersburga i Uliana zaczęła naukę w gimnazjum angielskim. Tam zwrócili na nią uwagę agenci „Modus Vivendis” i 17-letniej dziewczynie zaproponowali wyjazd na pokazy do Paryża. Rodzice sprzeciwili się i nie została modelką. Ukończyła filologię, jak rodzice, na Uniwersytecie Petersburskim. Wyszła za mąż, a następnie zaczęła projektować i wystawiać w Paryżu. W 2011 roku pojawiła się marka odzieży „Ulyana Sergeenko”. Zachwycili się nią na pokazach i została nazwana „**Russian Lady**”, „**matreshka**”⁶ lub „**babushka**”.

W latach 2008-2013 była żoną oligarchy-miliardera Daniła Chaczaturowa, któremu urodziła córkę. Obecnie jest rozwiedziona (Ульяна Сергеевко, 2010-2019). Pierwszym mężem był Peter Listerman, którego oskarżano o usługi escort dla bogatych ludzi.

---

⁶ matrioszka – rosyjska zabawka drewniana złożona z kilku zabawek wkładanych do środka, każda z których jest mniejsza. Najczęściej przedstawiają dziewczęta, chociaż obecnie modne są wizerunki polityków – GZ.

W 2018 roku wywołała międzynarodowy skandal – na zaproszeniu na pokaz w Paryżu do swojej koleżanki napisała żatrobliwie „to my niggas in Paris”, a koleżanka umieściła to zaproszenie w sieci. Naomi Campbell oskarżyła ją o rasizm i zażądała bojkotu prezentacji Sergiejenko (*Персоны. Ульяна...*, 2009-2019).

Jej kreacje noszą Lady Gaga, Dita von Teese, Rita Ora, Rihanna, Kim Kardashian, Natalya Vodianova. Jej styl to mieszanka lat. 50, stylu wiktoriańskiego, radzieckiego z babcinymi chustami i kokosznikami (Bloch, 2015).

Fotografia 15. Kreacje U. Sergiejenko.

Źródło: <http://design-estet.com/kollekcii-platiev-ulyany-sergeenko/> (dostęp: 26.08.2019).

Fotografia 16. Kreacje U. Sergiejenko.

Źródło: <http://design-estet.com/kollekcii-platiev-ulyany-sergeenko/> (dostęp: 26.08.2019).

6. Alona Ahmadullina (ros. Алена Ахмадуллина)

Fotografia 17. Alona Ahmadullina.

Źródło: http://alena-akhmadullina.blogspot.com/2011/07/blog-post_20.html (dostęp: 27.08.2019).

Rosyjska projektantka, która rozślawiła rosyjskie motywy ludowe, zaś jej projekty przypominają obrazy – Alona Ahmadullina – urodziła się w 1978 roku w Sosnowym Borze pod Leningradem w wielodzietnej rodzinie inżynierów atomistyki (w Sosnowym Borze znajduje się Leningradzka Elektrownia Atomowa). Od dzieciństwa interesowała się sztuką i sportem – chodziła do szkoły artystycznej i zajmowała się biathlonem. W 1995 roku rozpoczęła studia w Leningradzie w Instytucie Technologii i Projektowania. Jeszcze jako studentka wygrała kilka konkursów dla początkujących projektantów w kraju i za granicą. W 2000 roku wygrała konkurs „Suknia roku-2000” (ros. Платье года-2000). Po studiach stworzyła własną markę odzieży „Elena Akhmadullina” i w 2001 roku zaprezentowała na tygodniu mody w Moskwie kolekcję „I tak będzie z każdym” (ros. И так будет с каждым).

Fotografia 18. Kolekcja „Alena Akhmadullina”.

Źródło: <https://24smi.org/celebrity/27570-alena-akhmadullina.html> (dostęp: 27.08.2019).

W 2005 roku podpisała umowę z paryskim MC2 Christine Mazza i zaczęła wystawiać kolekcje na tygodniach mody. Motywy z bajki Korneja Czukowskiego „Mucha Cokotucha” („Mucha Żłotobrzuszka”) zostały docenione przez krytyków. Kolejna kolekcja „6 dziewczyn szuka przystani” (ros. 6 девушек ищет пристанища) w 2006 roku została pokazana w Paryżu i Moskwie. Wyroby z futra lisa na Zachodzie nie spotkały się z zainteresowaniem, jednak Moskwie odniosły olbrzymi sukces.

W 2007 roku wygrała konkurs na projekty strojów rosyjskiej reprezentacji narodowej na Olimpiadę 2010 roku w Vancouver, a oprócz tego zaprojektowała koszulki na konkurs „Eurovision” w Moskwie w 2009 roku. Zajął się również projektami ekskluzywnych torebek i obuwia, a 1% ze sprzedaży przekazała na Fundusz Ochrony Dzikiej Przyrody. W 2008 roku otworzyła butik w Moskwie, a potem w Londynie, Szanghaju, Genewie i innych miastach. W 2015 roku współpracowała z firmą kosmetyczną „Natura Siberica”, projektowała kostiumy teatralne na 80-lecie gimnastyki artystycznej w Rosji i stworzyła kolekcję dla „Barbie”.

Fotografia 19. Kolekcja „Alena Akhmadullina” dla Barbie.
Źródło: <http://strajin.ru/alena-akhmadullina-for-barbie/> (dostęp: 27.08.2019).

W 2016 roku zaprojektowała wodę toaletową „Faberlic by Elena Akhmadullina”. W 2018 roku, we współpracy z firmą „Goroshek”, zaprojektowała parasole z motywami bajkowymi.

Pierwszym mężem był biznesmen Arkadij Wołk, który pomógł jej rozwinąć markę, ale rozwiedli się w 2007 roku. W 2015 roku poznała biznesmena Sergieja Makarowa – prezesa rady nadzorczej „Stankoprom”, za którego wyszła za mąż w 2017 roku.

Kolekcja jesień-zima 2017-2018 była inspirowana rosyjskimi bajkami o żar-ptaku⁷ i szarym wilku⁸.

Fotografia 20. Kolekcja „Żar-ptak”
Źródło: <https://rfinow.ru/wp-content/uploads/2017/04/9f6ad78de3aec201729c644ce2a3bb67.jpg> (dostęp: 27.08.2019).

⁷ żar-ptak, ros. жар-птица – bohater bajek rosyjskich, przypominał pawia, którego pióra płonęły żywym ogniem. Odpowiednik Feniksa – GZ.

⁸ szary wilk, ros. серый волк – bohater bajki „Iwan Carewicz i szary wilk”, który pomaga Iwanowi w zdobyciu carewny i połowy królestwa – GZ.

Fotografia 21. Kolekcja „Szary wilk”.

Źródło: <https://rfinow.ru/wp-content/uploads/2017/04/5b47a0894752e0ac943f5b531f917a59.jpg> (dostęp: 27.08.2019).

Jej ostatnie projekty z 2019 roku zainspirowane zostały średniowieczem. Dominują motywy słońca, lwów i jednorożców (*Алена Ахмадуллина, 2010-2019*).

Fotografia 22. Kolekcja „Wiosna-lato 2019”.

Źródło: <https://porusski.me/2018/09/14/04-alena-akhmadullina-vesna-letto-2019/> (dostęp: 27.08.2019).

W 2011 roku Alena została twarzą kliniki „Kraftway”. W 2010 roku była zamieszana w skandal finansowy ze swoją sponsorką Oksaną Ławrentiewą – na tygodniu mody w Moskwie całą kolekcję Alony konfiskowała Oksana za niespłacone długi i Alona wystąpiła tylko z video instalacją (*Персоны. Алена Ахмадуллина, 2009-2019*).

7. Masza Cigal (ros. Маша Цигаль)

Fotografia 23. Masza Cigal.

Źródło: https://naviny.by/rubrics/bomond/2008/03/12/ic_articles_121_156022 (dostęp: 08.07.2020).

Najbardziej pożądana projektantka współczesnej Rosji Masza Cigal urodziła się w 1980 roku w Moskwie w rodzinie ludzi sztuki od kilku pokoleń – jej babcia była autorką wielu kultowych plakatów radzieckich, a ojciec słynnym rzeźbiarzem. W 1994 roku rozpoczęła studia w Moskiewskim Instytucie Artystyczno-Budowlanym, ale porzuciła je po 3 latach. W 1998 roku wyjechała na studia do Anglii do Northumbria University, gdzie uzyskała dyplom z fashion marketingu. W 1999 roku zadebiutowała na londyńskim tygodniu mody. Po powrocie z Anglii zajęła się tworzeniem własnej marki. W międzyczasie projektowała stroje dla gwiazd estrady, np. dla „t.A.T.u”⁹, Dima Bilan¹⁰, w jej stroju sportowym na koncercie w Moskwie występowała Whitney Houston, a garnitur nosi książę Monako Albert. Własna marka „Masha Tsigal” pojawiła się w 2003 roku, a po roku czasopisma modowe, m.in. „Glamour”, nazwały ją „projektantem roku”. W 2006 roku zaprojektowała etui do telefonów sieci „Evroset”, w 2008 roku wzięła udział w akcji charytatywnej „McDonalds”, dla którego zaprojektowała ekskluzywne rękawiczki, ze sprzedaży których zysk przeznaczono na budowę pokoi rodzinnych w szpitalach.

W 2018 roku opracowała nadruki na chustki „Yves Rocher”, zaprezentowała trzy kolekcje odzieży, z których ostatnia „Z miłością, z lat 2000.” (С любовью, из 2000-ых) – kolekcja welurowych kostiumów sportowych „z uszami” przyniosła jej wielką popularność.

Ze stylistą Nikitą Nagibinem ma syna Andrieja. Para po burzliwym nieformalnym związku rozstała się (Маша Цигаль, 2010-2018).

Jej styl to połączenie stylu sportowego z glamour i motywami etnicznymi, łączenie gotyku ze stylem militarnym.

Fotografia 24. Kolekcja Maszy Cigal.

Źródło: <https://snob.ru/profile/5230/blog/46734> (dostęp: 28.08.2019).

⁹ rosyjski duet dwóch dziewczyn, który był popularny w Rosji i na Zachodzie w latach 2000-2009 – GZ.

¹⁰ rosyjski piosenkarz, laureat „Eurowizji” z 2008 roku – GZ.

Fotografia 25. Kolekcja Maszy Cigal.

Źródło: www.spletnik.ru/events/25520-masha-tcigal-vyvela-na-podium-annu-seleznevu.html (dostęp: 28.08.2019).

8. Helen Jarmak (ros. Елена Ярмак)

Fotografia 26. Helen Jarmak.

Źródło: http://www.dublenki.ru/info/russkie-modelery/elena-yarmak-_koroleva-soboley.html (dostęp: 08.07.2020).

„Królowa futer”, „królowa soboli”, projektantka gwiazd Hollywood – Elena Jarmak – urodziła się w 1949 roku w Kijowie. Ukończyła cybernetykę w Kijowskim Uniwersytecie Państwowym, jest doktorem nauk matematycznych. Na początku lat 90. przeprowadziła się do Moskwy, gdzie zaczęła zajmować się projektowaniem i założyła własną markę – najpierw „Helen”, potem „Helen Yarmak”. Jej butik znajduje się w Moskwie, Nowym Jorku, Mediolanie, Zurychu i Odessie. W jej futrach chodzą Lady Gaga, Rihanna, Beyoncé, Jim Carrey, Catherine Deneuve, Whitney Houston, Ałła Pugaczowa i inne gwiazdy. Podobno Jennifer Lopez pozuje dla modowych czasopism wyłącznie w jej futrach, a Melanie Griffith uwielbia jej futra, chociaż jej mama miała prywatne ZOO (Воронова, 2016).

Fotografia 27. Lady Gaga w futrze Helen Jarmak.

Źródło: <http://www.woman.ru/fashion/celebrities/article/180127/gallery/6/> (dostęp: 29.08.2019).

Fotografia 28. Rihanna w futrze Helen Jarmak.

Źródło: <https://www.welovefur.com/interview-helen-yarmak/> (dostęp: 08.07.2020).

Jest laureatką wielu nagród międzynarodowych, m.in. „Wybitny przedsiębiorca roku” (Waszyngton, 2000), jako pierwsza osoba z zagranicy otrzymała nagrodę „Najlepszy zagraniczny projektant roku” (Nowy Jork, 2003), kawaler orderu „Za odrodzenie Rosji XXI w.” (ros. „За возрождение России XXI век”, 2005). Jej futra pojawiły się w filmach „Seks w wielkim mieście” i „Diabeł ubiera się u Prady”.

Znak rozpoznawczy Eleny to luksusowe futra z sobola, lisa, karakułów, gronostaja, torebki, akcesoria, biżuteria.

Fotografia 29. Kolekcja futer H. Yermak.

Źródło: <http://www.spletnik.ru/look/newsmoda/31448-russkaya-skazka-v-nyu-yorke-pokaz-helen-yarmak.html> (dostęp: 08.07.2020).

Źycie dzieli pomiędzy Moskwą a Nowym Jorkiem (Кравчук 2012). Jest członkiem Francuskiej Akademii Architektury i Projektowania, Akademii Nauk w Nowym Jorku (Дизайнер Елена Ярмак, 2014)

9. Kira Plastinina (ros. Кира Пластинина)

Fotografia 30. Kira Plastinina.

Źródło: <https://24smi.org/celebrity/435-kira-plastinina.html> (dostęp: 08.07.2020).

Nazwana „**najmłodszą na świecie projektantką**” – Kira Plastinina – urodziła się w 1992 roku w Moskwie w rodzinie potentata w przemyśle spożywczym i lingwistki. Od dzieciństwa szyła stroje dla lalek, a w wieku 14 lat została właścicielką własnej marki „Kira Plastinina”, która powstała dzięki pomocy ojca – biznesmena, multimilionera i oligarchy. Po szkole jechała do biura i projektowała, a wieczorami odrabiała lekcje. Ukończyła angielsko-amerykańską szkołę średnią w Moskwie i sztukę w Columbia Business School.

Swój styl Kira określa jako art-glamour-sportive-casual i jest to odzież dla nastolatków oraz ludzi młodych duchem.

Fotografia 31. Kolekcja Kiry Plastininej.

Źródło: <http://bokovfactory.ru/kiraplastinina/> (dostęp: 08.07.2020).

Fotografia 32. Kolekcja Kiry Plastininej.

Źródło: <http://bokovfactory.ru/kiraplastinina/> (dostęp: 08.07.2020).

Fotografia 33. Kolekcja Kiry Plastininej.

Źródło: <http://bokovfactory.ru/kiraplastinina/> (dostęp: 08.07.2020).

Pierwszy pokaz Kiry odbył się w 2007 roku. W dniu pokazu otworzyła butik w Moskwie. W tym samym roku została oficjalną projektantką uczestników programu „Fabryka Gwiazd-7” (ros. „Фабрика звезд-7”). W reklamie butiku Kiry wzięła udział Paris Hilton, podobno za 2 mln dolarów. W rozwój marki w Rosji, inwestycje w fabryki w Chinach, gdzie jest szyta odzież, ojciec Kiry zainwestował 35 mln dolarów i prawie tyle samo na 12 sklepów w USA. Po kryzysie finansowym w 2008 roku zamknięto sklepy w USA, lecz jeden z nich – w Los Angeles – otwarto ponownie w 2009 roku.

W 2008 roku została nagrodzona jako najbardziej utalentowany młody projektant na tygodniu mody w Rzymie. W tym samym roku wzięła udział w tygodniu mody w Mediolanie. Otworzyła swój butik w londyńskim „Harrod’s”, została członkiem rosyjskiego Stowarzyszenia Mody i prêt-à-porter, bierze regularnie udział w moskiewskich tygodniach mody. Kolekcję wiosna-lato 2012 reklamowała modelka i córka Micka Jaggera – Georgia May Jagger.

Obecnie posiada butiki w Rosji, USA, Kazachstanie, Białorusi, Filipinach, Chinach, Wielkiej Brytanii oraz we Włoszech. W 2016 roku pojawiły się informacje o długach firmy i bankructwie marki, które wkrótce potwierdzono. Zamknięto sklepy w Kazachstanie, lecz w Moskwie pozostały. Pomimo bankructwa Kirę widywano na luksusowym wypoczynku na Sycylii, a w 2017 roku odbył się jej ślub z amerykańskim biznesmenem Trayem Vallette. Wesele odbyło się w Meksyku, gdzie na 3 dni wynajęto cały hotel 5-gwiazdkowy. Para mieszka w Teksasie (Антонова, 2017). Mimo utraty pracy przez biznesmena Kira mieszka w luksusowej rezydencji i zajmuje się jedynie przeglądaniem poczty, spacerami z psami, spotkaniami z przyjaciółmi i pilatesem. W 2018 roku rozpoczęto rebranding marki Kiry, ale bez jej udziału. Biznesem „Kira Plastinina и Я” zajęła się ciocia, Olga Ufimkina, na którą firmę zarejestrował ojciec Kiry, żeby uniknąć spłacania długów w wysokości 100 mln dolarów. Sama Kira wykłada w szkole biznesowej w USA na temat biznesu modowego (*Кира Пластинина, 2010-2019*).

Projektanci – mężczyźni

10. Aleksandr Igmand (ros. Александр Игманд)

Fotografia 34. Aleksandr Igmand.

Źródło: <https://therakedaily.ru/articles/gensek-dendi/> (dostęp: 25.08.2019).

Aleksandr Igmand – radziecki projektant odzieży męskiej dla zwykłych ludzi, partyjnych urzędników i biznesmenów, „król męskiej odzieży”, „osobisty krawiec Leonida Breżniewa”¹¹ – urodził się w 1942 roku w Magnitogorsku, dokąd ewakuowano matkę w czasie wojny. Uczył się w technikum przemysłowym jako hutnik, a następnie w technikum przemysłu lekkiego. Od dzieciństwa uwielbiał projektować i pracował jako uczeń u krawca. Potem ukończył Moskiewski Instytut Włókienniczy. Jego projekty przed uzyskaniem dyplomu były prezentowane w Montrealu, gdzie wywołały zachwyt i utorowały mu drogę do Wszechzwiązkowego Domu Mody. Jeszcze przed studiami poznał najslynniejszego radzieckiego projektanta, Wiaczesława Zaicewa. Podczas pracy w Domu Mody poznał projektantkę Swietłanę Kaczarową, która została jego żoną.

Fotografia 35. Leonid Breżniew w garniturze w stylu safari.

Źródło: <https://therakedaily.ru/articles/gensek-dendi/> (dostęp: 25.08.2019).

¹¹ sekretarz generalny Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, przywódca ZSRR w latach 1964-1982, twórca tzw. „doktryny Breżniewa”, dzięki której ZSRR mógł interweniować zbrojnie w dowolnym państwie socjalistycznym w celu obrony socjalizmu, np. interwencja w Czechosłowacji w 1968 roku czy wysłanie radzieckich wojsk do Afganistanu w 1979 roku. Jego rządy to okres застою, korupcji, represji, cenzury oraz wzmocnienie potęgi militarnej Związku Radzieckiego – GZ.

Fotografia 36. Leonid Breżniew podczas wypoczynku na jachcie.
Źródło: <https://therakedaily.ru/articles/gensek-dendi/> (dostęp: 25.08.2019).

W swoich projektach Igmant wykorzystywał wysokiej jakości wełnę, zwracał uwagę na akcesoria, np. rękawiczki, nakrycia głowy, szale. Był tak popularny, że przysyłano po niego rządowe limuzyny, samoloty. Jako jedyny miał nieograniczony dostęp do Leonida Breżniewa, którego ubierał, a nawet doradzał wybór koloru samochodu Mercedes-Benz, które sekretarz generalny uwielbiał. Breżniew kochał luksus, a dzięki garniturom Igmanta podobno był uważany za najlepiej ubranego przywódcę w obozie socjalistycznym, „ikonę stylu” i „dandy”.

Za swoją Igmant pracę otrzymywał nie tylko wynagrodzenie, ale co tydzień upolowane kaczki, dziki (Breżniew lubił polować), a także zegarki i inne prezenty. Dzięki wsparciu Breżniewa jako jeden z nielicznych miał możliwość wyjazdów za granicę. Wystawiał swoje garnitury w Holandii, Włoszech, Wielkiej Brytanii. Już za Gorbaczowa prezentował modę radziecką w USA i Japonii. Rozpad ZSRR spowodował jednak problemy finansowe Domu Mody na Moście Kuźnickim (b. Wszechzwiązkowy Dom Mody), który zamknięto w 2004 roku. Igmant został wówczas szefem atelier przy prezydencie Rosji „Prezydent-Servis” (ros. „Президент-Сервис”), a potem założył własne atelier „Super-Styl” („Супер-Стиль”). Zamknięcie Domu Mody na Moście Kuźnickim było dla niego taką tragedią, że zaczęły się jego problemy z sercem. Zmarł w 2006 roku (*Аленсандр Игмант...*, 2012).

11. Sława Zajcew (ros. Слава, од Вячеслав, Зайцев)

Fotografia 37. Sława Zajcew.

Źródło: <https://automobili.ru/live/persons/design/solar-rabbits/> (dostęp: 25.08.2019).

„Czerwony Dior”, „rosyjski Dior”, „radziecki Cardin”, marka sama w sobie – Wiaczesław Zajcew urodził się w 1938 roku w Iwanowie. Jego dzieciństwo przypadło na lata wojenne, ojciec wyruszył na front i trafił w niewolę, za co po wojnie wysłano go na 10 lat do łagru w kraju jako „wroga narodu”. Rodzina żyła w biedzie, matka dorabiała sprzątniem i praniem, żeby wychować dwóch synów. Sława już jako dziecko śpiewał w chórze, recytował wiersze, rysował, jednak do szkoły muzycznej nie przyjęto go jako syna „wroga narodu”. Ponieważ były wolne miejsca w technikum włókienniczym, poszedł tam uczyć się i ukończył szkołę z wyróżnieniem (tzw. „czerwony dyplom”, ros. „красный диплом”). Potem wyjechał na studia do Moskwy i w 1962 roku ukończył Instytut Przemysłu Włókienniczego. Po studiach został skierowany na obowiązkowe 3 lata pracy do miasteczka Babuszkino pod Moskwą do fabryki specjalistycznej odzieży. Tam stworzył pierwszą kolekcję takiej odzieży z kolorowymi walonkami (obuwie). Dowiedziano się o nim na Zachodzie, przyjeżdżali dziennikarze, sam Pierre Cardin był zaciekawiony nowym radzieckim projektantem. Za takie zachowanie kilka razy wzywano go do siedziby KGB na Łubiance¹² i otrzymywał reprimendy. Po 3 latach pracy został dyrektorem artystycznym w zakładzie eksperymentalnym Domu Mody na Moście Kuźnieckim.

W latach 1965-1968 jego kolekcje pokazywano w USA, Japonii i Kanadzie, ale Zajcew nie dostał paszportu. Podobno na spotkanie do ministerstwa przyszedł w pomarańczowych spodniach, co nie było dobrym przykładem dla radzieckiej młodzieży (Wąsik, 2017). Wyjechał dopiero w 1978 roku z pokazami do Finlandii i USA.

Pod koniec lat 80. udało mu się zaprezentować własną kolekcję w Paryżu, którą oczarował Francuzów, a władze tego miasta przyznały mu honorowe obywatelstwo. W Związku Radzieckim nie ceniono go tak, w efekcie czego zwolnił się z Domu na Moście Kuźnieckim i rozpoczął pracę w fabryce szycia indywidualnego. W 1982 roku założył „Dom Mody Slava Zaitsev”. W 1992 roku założył „Laboratorium Mody”. Zajcew projektował stroje radzieckich olimpijczyków na Olimpiadę w 1980 roku, tworzył stroje dla milicjantów, ubierał gwiazdy estrady, zaprojektował stroje do wielu filmów radzieckich, przedstawień teatralnych.

Podczas studiów poznał żonę, Marinę, koleżankę z roku. Mają syna Jegora. Po 9 latach małżeństwo rozpadło się.

¹² słynna siedziba NKWD, potem KGB, z więzieniami w piwnicy, gdzie stracono wielu więźniów politycznych – GZ.

Przez wiele lat zajmował się nauczaniem – w latach 1976-1992 był docentem w Katedrze Modelowania Odzieży Politechniki Moskiewskiej, a w latach 1992-1996 profesorem.

W 1994 roku zainicjował konkurs młodych projektantów im. Nadieжды Łamanowej, był jurorem wielu konkursów mody, prowadzącym w latach 2007-2009 program telewizyjny „Modowy wyrok” (ros. „Модный приговор”) i jurorem Festiwalu Mody „Styl gubernialny” („Губернский стиль”) (*Вячеслав Зайцев...*, 2014-2019).

Obecnie mieszka pod Moskwą w luksusowej willi. W 2018 roku poinformował publicznie, że jest chory na chorobę Parkinsona (*Состояние здоровья...*, 2018).

W 1987 roku w Nowym Jorku zaprezentował kolekcję „Tysiąclecie Chrztu Rusi”, która zapoczątkowała modę na rosyjskie motywy, tak mu bliskie do dziś. Zazwyczaj kojarzy się z elementami ludowymi, nakryciami głowy – tzw. kokosznikami¹³, chustkami z Pawłowskiego Posadu¹⁴.

Fotografia 38. Kolekcja Zajcewa.

Źródło: <http://fashionstime.ru/?p=2573> (dostęp: 25.08.2019).

Fotografia 39. Kolekcja Zajcewa.

Źródło: <http://turvpragu.by/2019/05/вячеслав-зайцев-haute-couture-в-русском-стиле/вячеслав-зайцев/> (dostęp: 25.08.2019).

¹³ kokosznik – typ nakrycia głowy w postaci wysokiego, sztywnego czepca noszonego przez zamężne kobiety, element ubioru narodowego noszonego od XVI wieku – GZ.

¹⁴ duże, kwadratowe wełniane chusty z symetrycznym wzorem i wykończone frędzlami, tzw. „chustki babuszki”. Element rosyjskiego stroju ludowego – GZ.

Fotografia 40. Kolekcja Zajcewa.

Źródło: <https://www.cosmo.ru/fashion/trends/russkiy-dior-kak-vyacheslav-zaycev-stal-legendoy-mody/> (dostęp: 25.08.2019).

Fotografia 41. Kolekcja Zajcewa.

Źródło: <https://moda247.ru/prednovogodnij-pokaz-v-dome-mody-vyacheslava-zajceva/> (dostęp: 25.08.2019).

Jako pierwszy twierdził, że w Związku Radzieckim istnieje moda i to na wysokim poziomie (Уханова, 2018).

Zajcew jest doktorem habilitowanym sztuk (2002), honorowym profesorem Moskiewskiego Uniwersytetu Włókienniczego (2004), Państwowego Rosyjskiego Uniwersytetu Turystyki i Serwisu (2012), laureatem wielu nagród państwowych, m.in. „Za zasługi wobec Ojczyzny”, Orderu Świętego Konstantyna Wielkiego, Orderu Świętego Jerzego, nagrody Prezydenta Rosji w dziedzinie literatury i sztuki (*Биография...*, 2013).

W 2018 roku odbył się jego ostatni pokaz mody.

12. Walentin Judaszkin (ros. Валентин Юдашкин)

Fotografia 42. Walentin Judaszkin.

Źródło: <https://www.kp.ru/daily/26650/3671157/> (dostęp: 26.08.2019).

Celebryta, kreator mody światowej sławy, „rosyjski Cardin” – Walentin Judaszkin urodził się w 1963 roku w wiosce Bakowka pod Moskwą. Rysowaniem i projektowaniem pasjonował się już w dzieciństwie. Uczył się w Technikum Przemysłowym w Moskwie na specjalności projektowanie, gdzie był jedynym chłopcem. Po roku nauki rozpoczął służbę wojskową, w czasie której wymyślał nowe projekty i zrealizował je po powrocie z wojska. W 1986 roku ukończył technikum i został skierowany do pracy do Centralnego Biura Projektowo-Konstrukcyjnego, gdzie projektował kostiumy. W 1987 roku wystawił pierwszą kolekcję „Początki Rusi” (ros. Русь изначальная), dzięki której stał się sławny na cały kraj.

W 1990 roku ożenił się z koleżanką z Biura Projektowego – fryzjerką Mariną, która obecnie jest głównym menagerem Domu Mody „Valentin Yudashkin” (otwarty w 1993 roku). W tym samym roku urodziła się im córka, Galina, która obecnie jest fotografem.

W 1991 roku w Paryżu na Tygodniu Mody zaprezentował projekt „Faberge” i stał się sławny tym razem na całym świecie. Szczególnie spodobała się jedna suknia, stylizowana na jajko Faberge¹⁵, która trafiła do Luwru, a Judaszkina, jako pierwszego Rosjanina, przyjęto do Syndykatu Mody Paryża. Pierre Cardin pogratulował osobiście 28-letniemu rosyjskiemu projektantowi i został jego promotorem oraz przyjacielem (Prus, 2008).

Fotografia 43. Kolekcja „Faberge” W. Judaszkina.

Źródło: <http://vev.ru/blogs/valentin-yudashkin-ili-moda-po-russki.html> (dostęp: 26.08.2019).

¹⁵ dzieła sztuki złotniczej wykonane przez nadwornego jubilera Romanowów Fabergé jako prezent wielkanocny. Wykonywane ze złota, srebra, kamieni szlachetnych, kości słoniowej i masy perłowej. Do 1917 roku wykonano 54 jajka. Dzisiaj osiągają zawrotne ceny na aukcjach – GZ.

Judaszkin projektował stroje dla reprezentacji narodowej Rosji na Olimpiady w latach 1994 i 1996, mundury wojskowe dla armii Rosji, kreacje dla najstłynniejszych piosenkarzy oraz artystów, m.in. Raisy Gorbaczow (była żona Michaiła Gorbaczowa), Ałły Pugaczowej (najstłynniejsza piosenkarka radziecka i rosyjska, primadonna estrady), Swietłany Miedwiediewej (była pierwsza dama Rosji), Filippa Kirkorowa (producent, piosenkarz i były mąż Ałły Pugaczowej).

Fotografia 44. Mundury wojskowe W. Judaszkina.

Źródło: <https://iz.ru/news/540002> (dostęp: 08.07.2020).

Fotografia 45. Stroje reprezentacji radzieckiej na Olimpiadzie w 1984 roku.

Źródło: <https://www.amic.ru/news/403315/> (dostęp: 08.07.2020).

Fotografia 46. Stroje reprezentacji rosyjskiej na Olimpiadzie w 1996 roku.

Źródło: <https://www.amic.ru/news/403315/> (dostęp: 08.07.2020).

Fotografia 47. Judaszkin na pokazie z córką i wnukiem.

Źródło: <https://dni.ru/photo/2016/10/19/351176.html> (dostęp: 08.07.2020).

W 1997 roku otworzył własny butik z ekskluzywną odzieżą prêt-à-porter, wyrobami jubilerskimi i okularami. Jego mundury oglądał z zachwytem Putin, gdyż nawiązują do dawnych tradycji przedrewolucyjnych i do tradycji radzieckich z 1945 roku. Żołnierze skarżą się jednak, że nie nadają się na surowe warunki klimatyczne Rosji i marzną w nich (Radziwinowicz, 2011).

W 2002 roku ukończył Rosyjską Akademię Sztuki Teatralnej, na której studiował historię kostiumu teatralnego. Od 2010 roku prowadzi show w telewizji „Modowy wyrok” (ros. „Модный приговор”) po Sławie Zajcewie.

Judaszkin został uhonorowany wieloma odznaczeniami, m.in. Orderem Legii Honorowej, orderem „Za zasługi wobec Ojczyzny”, orderem Republiki Francuskiej „Za zasługi w dziedzinie literatury i sztuki” (*Валентин Юдашкин, 2008-2019*).

Pomimo choroby nowotworowej, z którą zмага się od kilku lat, dalej projektuje i wystawia kreacje, czasami nawet kierując wszystkim ze szpitala, zaś pokazy osobiście nadzorują żona i córka.

13. Gosza Rubczyński (ros. Гоша Рубчинский)

Fotografia 48. Gosza Rubczyński.

Źródło: www.sobaka.ru/fashion/heroes/83047 (dostęp: 26.08.2019).

Projektant celebrytów i nastolatków, **twórca streetwearowej marki** Gosza Rubczyński urodził się w 1984 roku w Moskwie. Po szkole średniej ogólnokształcącej i artystycznej zainteresował się fryzjerstwem, stylizacją oraz makijażem i rozpoczął studia w Kolegium Technologii i Projektowania. Pracował jako fryzjer, redaktor kolorowego czasopisma, stylistą dla potrzeb filmu Kirilla Serebrennikowa¹⁶, a potem dobierał stroje dla bohaterów filmu Romana Prygunowa¹⁷ „Indygo” (ros. „Индиго”). Uświadomił sobie wówczas, czym chce się zajmować w przyszłości. W 2008 roku odbył się jego pierwszy pokaz „Imperium zła” (ros. „Империя зла”) na stadionie Łużniki, w którym modelami byli koledzy – skaterzy, ogoleni na łyso koledzy z podwórka, na odzieży których pojawiły się dwugłowe orły i niedźwiedzie z automatami. Drugi pokaz, „Rośniemy i rozwijamy się” (ros. „Растем и развиваемся”), odbył się w 2009 roku w zniszczonej cerkwi. Trzecia część trylogii to pokaz „Świt nie za górami” (ros. „Рассвет не за горами”) w 2010 roku, w którym występowali sportowcy w spodniach i długich skarpetach.

¹⁶ współczesny rosyjski reżyser teatralny i filmowy, dyrektor artystyczny teatru „Gogol-Centr” w Moskwie, laureat wielu nagród filmowych rosyjskich i zagranicznych – GZ.

¹⁷ współczesny rosyjski reżyser, scenarzysta, autor teledysków i reklam – GZ.

Przełomowym momentem było spotkanie z Adrianem Joffe, który odpowiadał za europejską część holdingu „Comme des Garçons”. Gosza zaprojektował kolekcję „Dover Street Market”, która została momentalnie wykupiona.

W 2013 roku zaprojektował serię odzieży z wyzywającymi napisami i jaskrawymi kolorami, a potem zainteresował się tematyką morską.

W kolekcji jesień-zima 2015 na odzieży oraz skarpetach pojawiły się flagi Rosji i Chin. W 2016 roku projektował dla brytyjskiego „Fashion East” i wziął udział w tygodniu mody w Londynie. Przez trzy sezony współpracował z firmą „Adidas”, przed Mundialem 2018 zaprojektował zestawy dla kibica – koszulki z nazwami miast, gdzie będą mecze, korale w kolorze flagi rosyjskiej i czarna piłka z napisem cyrylicą „Гоша Рубчинский”. W 2016 roku pojawiły się perfumy „Gosha Rubchinskiy”.

Swoje życie prywatne ukrywa, jednak w 2018 roku oskarżono go o molestowanie i pedofilię. W sieci opublikowano niby jego screenshotty z bardzo prywatną korespondencją z 16-latką, w której prosił o zdjęcie chłopca z łazienki. Tłumaczył to zemstą chłopaka, który nie wygrał castingu na modela oraz tym, że tekst wyrwano z kontekstu, a chodziło o zdjęcia do castingu. Wszystkie castingi odbywają się przez sieci społecznościowe (Боброва, 2018). Modelami rzeczywiście są nastolatki.

Fotografia 49. Kolekcja G. Rubczyńskiego.

Źródło: <https://peopletalk.ru/article/novaya-kolleksiya-rubchinskogo-eto-chto-sportmaster/> (dostęp: 26.08.2019).

Fotografia 50. Kolekcja G. Rubczyńskiego.

Źródło: <https://vesti-ukr.com/kultura/284359-hosha-rubchinskij-zakryl-svoj-brend-dlja-hopnikov> (dostęp: 26.08.2019).

Po tym incydencie „Adidas” zakończył współpracę z Goszą, lecz Joffe dalej go wspiera (*Гоша Рубчинский впервые прокомментировал...*, 2019).

Jego odzież noszą Kylie Jenner, Rita Ora, Rihanna, Kanye West (*Гоша...*, 2010-2019). Wprowadził modę na napisy cyrylicą, np. „Спаси и сохрани” (tzn. zbaw i zachowaj), „Русский Ренессанс” (rosyjski renesans), „Готов к труду и обороне” (gotów go pracy i obrony), „КГБ” (KGB), „СССР” (ZSRR), „Враг” (wróg), „Друг” (przyjaciel), „Рассвет” (świt).

Fotografia 51. Kolekcja G. Rubczyńskiego.

Źródło: <https://ru.hellomagazine.com/moda/novosti-mody/16499-s-rayona-na-podium-kak-zvezdy-i-pokemony-stali-nosit-odezhdu-ot-goshi-rubchinskogo.html> (dostęp: 26.08.2019).

W 2018 roku poinformował o zamknięciu marki „Gosha Rubchinskiy”, a niedawno, że uruchomił nowy projekt, „ГР-Униформа” („GR-Uniforma”), gdzie oprócz odzieży będzie muzyka, video i video album z Gruzji (*Гоша Рубчинский запускает...*, 2019). W nowej marce są kombinezony w czerwonym kolorze, z kieszeniami na śruby i śrubokręty, wypłowiałe żółte kamizelki, połatany kombinezon z jeansu dla firmy „Diesel” (Różyc, 2019).

Fotografia 52. Kolekcja „GR-Uniforma”.

Źródło: <http://jm5.id62690418.z9291.spectrum.myjino.ru/newss/entry/novyj-proekt-goshi-rubchinskogo-gr-uniforma> (dostęp: 26.08.2019).

Fascynuje go kultura deskorolkowców, miłośników rave, underground. Od 2017 roku urządza pokazy wyłącznie w rosyjskich miastach, np. w XIX-wiecznym gmachu giełdy w Kaliningradzie, w Pałacu Pracowników Kultury Komunikacji w Petersburgu, Centrum Borysa Jelcyna w Jekaterynburgu.

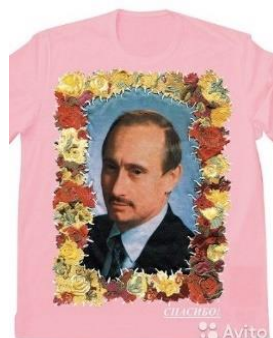
14. Denis Simaczow (ros. Денис Симачев)*Fotografia 53.* Denis Simaczow.

Źródło: <http://easyelite-home.ru/fashion53.htm> (dostęp: 27.08.2019).

Projektant (właściciel marki „Denis Simachev”) i właściciel baru „Hooligan”, prezenter telewizyjny, juror w programie „Топ модель по-русски” (Топ-модель по-русски), reżyser (film „Property Exchange”, ros. „Обмен” 2016, „Innocent”, ros. „Невиновный” 2018), prowadzący program „Modowy wyrok” (ros. „Модный приговор”), Denis Simaczow urodził się w 1974 roku w Moskwie w rodzinie wojskowego oraz nauczycielki języka rosyjskiego i angielskiego. Tradycje wojskowe istniały w rodzinie od dawna, ale Denis nie chciał ich kontynuować. Ukończył szkołę artystyczną i Kolegium Sztuki i Grafiki w Moskwie, 2 lata uczył się w akademii Pivot Point w Hiszpanii na stylistę-fryzjera i przez rok studiował reklamę w studiu Grymowa. W 1994 roku rozpoczął studia w Moskiewskiej Państwowej Akademii Włókienniczej, którą ukończył jako specjalista od projektowania odzieży i obuwia.

Brał udział w wielu pokazach dla młodych projektantów, m.in. w 1999 roku otrzymał nagrodę na moskiewskiej międzynarodowej wystawie obuwia „Mosshoes” w kategorii „Awangarda”. W 2001 roku założył firmę „Denis Simachev” i już po roku zaprezentował swoją kolekcję na „Fusion Week Pret-a-porter”. Od tego czasu wystawia wyłącznie za granicą, co roku bierze udział w tygodniu mody w Mediolanie.

Oprócz butiku otworzył własny bar, opatentował metodę ozdabiania „malowanie pod chochlomę”¹⁸, stawia w każdym projekcie na symbolikę radziecką. Często na koszulkach pojawia się postać Putina, Gagarina, wybitnych pisarzy i poetów, przedmioty z branży naftowej.

Fotografia 54. Koszulka z Putinem D. Simaczowa.

Źródło: https://www.avito.ru/sankt-peterburg/odezhda_obuv_aksessuary/futbolka_denis_simachev_denis_simachev_putin_1393010581 (dostęp: 27.08.2019).

¹⁸ chochloma – rosyjskie przedmioty dekoracyjno-użytkowe, np. łyżki, stoliki, malowane na kolor złoty z czerwonymi kwiatami, czarnym tłem – GZ.

Często ubiera modeli w kamizelki kuloodporne i kominiarki (Sijka, 2003).

Fotografia 55. Kolekcja D. Simaczowa.

Źródło: <https://www.yuga.ru/news/343830/> (dostęp: 27.08.2019).

Fotografia 56. Kolekcja D. Simaczowa.

Źródło: <https://www.adensya.ru/guide/denis-simachyov> (dostęp: 27.08.2019).

Fotografia 57. Kurtka D. Simaczowa.

Źródło: <https://shopogolik-club.ru/kurtka-muzhskaja-simachev-oranzhevaja-s-zheltymi-cvetami-249117.html> (dostęp: 27.08.2019).

Stworzył również projekt „Low Budget Family”, która jest firmą profesjonalnych didżejów. Sam występuje jako „DJ Looser”.

Oprócz odzieży zaprojektował z malowidłami „pod chochlomę” lodówkę „Rosenlew”, meble, iPhone, samochody, aparat fotograficzny „Leica”, pościel, bieliznę.

Fotografia 58. Kolekcja iPhone D. Simacheva.

Pobrane z: <https://www.adensya.ru/guide/denis-simachyov> (dostęp: 27.08.2019).

Ma żonę Nataszę i córkę Sonię, która zaczyna projektować. Więcej informacji na temat rodziny nie ma (Денис Симачев, 2009-2019).

15. Igor Czapurin (ros. Игорь Чапурин)

Fotografia 59. Igor Czapurin.

Źródło: <https://womanadvice.ru/igor-chapurin> (dostęp: 27.08.2019).

Projektant byłych pierwszych dam Rosji (L. Putina, S. Medwiediewa), **gwiazd estrady, sportu i podium** (Cher, Naomi Campbell, Beyoncé, Kristina Orbakajte, Naomi Campbell, Alina Kabajewa i in.), **„rosyjski Armani”** – Igor Czapurin urodził się w 1968 roku w mieście Wielkie Łuki w obwodzie pskowskim w rodzinie inżyniera sprzętu szwalniczego i dyrektor fabryki dzianiny. Najpierw uczył się w szkole sportowej, a potem w artystycznej. Od dziecka marzył, żeby zostać projektantem. Ukończył Politechnikę Witebską na specjalności „konstruktor odzieży damskiej”. Potem odbywał służbę wojskową. Podczas studiów wziął udział w konkursie dla młodych projektantów, organizowanym przez „Nina Ricci” w Paryżu, gdzie został wyróżniony. Po powrocie z Paryża projektował stroje dla konkurów Miss Europe, Miss Worls, Miss Universum. W 1995 roku w Moskwie zaprezentował pierwszą kolekcję „To Russia with love”. Od 1996 roku przez kilka lat współpracował z włoskim domem mody „Irene Galitzine”, należącym do księżnej Iriny Galicynej¹⁹. W 1998 roku stworzył kolekcję „Chapurin-99”, która spotkała się z zainteresowaniem i otrzymał członkostwo w Rosyjskim Towarzystwie Mody. W tym samym roku projektował kostiumy teatralne, zarejestrował markę „Chapurin” i otworzył własny butik w Moskwie. W 2003 roku tworzył kostiumy do baletu „Madame Lionel” w Albert Hall w Londynie. Projektował również meble, parkiet oraz oświetlenie „Chapurinsaca”.

Fotografia 60. Kolekcja „Chapurincasa”.

Źródło: <https://cargocollective.com/zoloto/Chapurin-casa-LINEIKA-MEBELI-I-SVETA-VYSTAVLYLAS-NA-Salone-Internazion> (dostęp: 27.08.2019).

¹⁹ księżna ze starego rodu rosyjsko-gruzińskiego, którego początki sięgają XIII wieku, włoska projektantka – po wybuchu rewolucji bolszewickiej uciekła przez Konstantynopol do Rzymu. Zmarła w 2006 roku – GZ.

W 2004 roku, wspólnie z firmą „Swarovski”, zaprojektował kostiumy dla Aliny Kabajewej²⁰ i Iriny Czauczynnej na Olimpiadę w Atenach. W latach 2005 i 2010 projektował kostiumy dla moskiewskiego Teatru „Bolshoj” i stworzył kolekcję odzieży narciarskiej „Chapurinrg”, projektował dla Google. Bierze udział w międzynarodowych projektach teatralnych „King of the dance”, „Reflections” (*Игорь Чапурин: биография*, 2008-2019).

W 2005 roku otrzymał nagrodę „Projektant Roku” rosyjskiego wydania czasopisma „GQ”, a w 2007 roku na ceremonii „Elle Style Awards” otrzymał nagrodę w kategorii „Wektor Mody” i od tego roku regularnie bierze udział w paryskim tygodniu mody.

Fotografia 61. Kolekcja I. Czapurina.

Źródło: http://russia-ic.com/society_politics/fashion_design/1661#.XWUXq_ZuJuk (dostęp: 27.08.2019).

Fotografia 62. Kolekcja I. Czapurina.

Źródło: http://russia-ic.com/society_politics/fashion_design/1661#.XWUXq_ZuJuk (dostęp: 27.08.2019).

Fotografia 63. Kolekcja I. Czapurina dla młodzieży.

Źródło: <http://z-news.link/designer-igor-chapurin-will-wear-youth/> (dostęp: 27.08.2019).

²⁰ rosyjska gimnastyczka artystyczna, polityk. Media rosyjskie i zagraniczne przypisują jej rolę kochanki lub nieoficjalnej żony Władimira Putina i matki jego dzieci – GZ.

Obecnie projektuje odzież prêt-à-porter, haute couture, pościel, wyroby jubilerskie. W 2018 roku zaprojektował odzież dla pracowników „Alfa-Banku”, a w 2019 roku akcesoria do systemu podgrzewania tytoniu „glo”.

Fotografia 64. System „Glo” Czapurina.

Źródło: <https://www.cosmo.ru/fashion/news/03-04-2019/kollekciya-glo-x-chapurin-igor-chapurin-vypustil-ogranichennuyu-seriyu-aksessuarov/> (dostęp: 08.07.2020).

W 2017 roku stał się bohaterem skandalu, gdy do sieci wyciekło jego zdjęcie z Instagrama, na którym całuje się ze swoim bliskim przyjacielem i prawdopodobnie partnerem, właścicielem galerii i współorganizatorem wystaw, Edwardem Bagrationi. Podobno na konto Bagrationi włamał się jego prześladowca i z zemsty rozpowszechnił to zdjęcie (Петрова, 20017).

Podsumowanie

Jak kiedyś Rosja zachwycała się modą zachodnią, tak dzisiaj Zachód zachwyca się modą rosyjską i młodymi rosyjskimi projektantami. Już w czasach radzieckich narodziła się moda na „rosyjskość”, dzięki wielkim kreatorom mody tamtych czasów, takim jak Zajcew czy Judaszkin. Dzisiaj młode pokolenie popularyzuje rosyjską kulturę oraz cyrylicę na zachodnich pokazach i inspirowuje zachodnich projektantów do zainteresowania się tym krajem. Taką misję spełnia kolejne pokolenie projektantów, które zostało przedstawione w powyższym artykule.

Bibliografia

- Bloch, M. (2015). *Mój zawód: ikona stylu. Ulyana Sergeenko*. Pobrane z: http://kobieta.gazeta.pl/follow/1,153346,14214774,Moj_zawod__Ikona_stylu__Ulyana_Sergeenko.html.
- Prus, J. (2008). *Nadworny krawiec Rosji*. Pobrane z: <https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/73560,nadworny-krawiec-rosji.html>.
- Radziwinowicz, W. (2011). *Rosyjska armia marznie na potęgę*. Pobrane z: http://wyborcza.pl/1,75399,8918571,Rosyjska_armia_marznie_na_potege.html?disableRedirects=true.
- Różyc, M. (2019). *Gosha Rubcynskiy: człowiek projekt*. Pobrane z: <http://jm5.id62690418.z9291.spectrum.myjino.ru/newss/entry/novyj-proekt-goshi-rubchinskogo-gr-uniforma>.
- Sijka, A. (2003). *Szyneł na wybiegu*. Pobrane z: <https://www.wprost.pl/tygodnik/41712/szyneł-na-wybiegu.html>.
- Wąsik, N. (2017). *Od wroga ojczyzny do bohatera*. Pobrane z: <http://dykf.pl/legandy-mody/od-wroga-ojczyzny-do-bohatera>.

- Александр Изманд – скромный гений мужского костюма.* (2012). Pobrane z: <http://riamoda.ru/article/news-61.html>.
- Алена Ахмадуллина.* (2010-2019). Pobrane z: <https://24smi.org/celebrity/27570-alena-akhmadullina.html>.
- АНТОНОВА, О. (2017). Кира Пластинина вышла замуж в Мексике.* Pobrane z: <https://www.kp.ru/daily/26633/3652733/>.
- Аралова Вера.* (2008-2019). Pobrane z: <https://www.casual-info.ru/wiki/Аралова%20Вера/>.
- Биография Вячеслава Зайцева.* (2013). Pobrane z: <https://ria.ru/20130302/925126557.html>.
- Боброва, И. (2018). Обвиненный в домогательствах дизайнер Гоша Рубчинский ушел в глухую оборону.* Pobrane z: <https://www.mk.ru/social/2018/12/10/obvinennyu-v-domogatelstvakh-dizayner-gosha-rubchinskiy-ushel-v-glukhuyu-oboronu.html>.
- Валентин Юдашкин.* (2008-2019). Pobrane z: <https://www.vogue.ru/fashion/whoiswho/designer/459223/>.
- Варвара Каринская модельер из Харкова, которая получила Оскар за свои костюмы.* (2018). Pobrane z: https://24tv.ua/ru/varvara_karinskaja_modeler_iz_harkova_kotoraja_poluchila_oskar_zh_svoi_kostjumu_n922512.
- Воронова, Ю. (2016). Елена Ермак о настоящей роскоши и дурном тоне в мехах.* Pobrane z: <http://www.trendymoda.ru/sovremennye-rossijskie-modelery/dizajner-elena-yarmak/>.
- Вячеслав Зайцев (модельер): биография, информация, личная жизнь.* (2014-2019). Pobrane z: <http://stuki-druki.com/authors/Zaycev-Vyacheslav.php>.
- Гоша Рубчинский впервые прокомментировал обвинения в домогательствах.* (2019). Pobrane z: <https://donttakefake.com/gosha-rubchinskij-vpervye-prokomentiroval-obvneniya-v-domogatelstvakh/>.
- Гоша Рубчинский запускает новый проект.* (2019). Pobrane z: <https://www.tatler.ru/fashion/gosha-rubchinskij-zapuskaet-novyj-brend>.
- Гоша Рубчинский.* (2010-2019). Pobrane z: <https://24smi.org/celebrity/34881-gosha-rubchinskii.html>.
- Денис Симачев.* (2009-2019). Pobrane z: https://www.vokrug.tv/person/show/denis_simachev/.
- Дизайнер Елена Ярмак.* (2014). Pobrane z: <http://www.trendymoda.ru/sovremennye-rossijskie-modelery/dizajner-elena-yarmak/>.
- Ежевика, В. (2015). Варвара Каринская – американская мечта по-украински.* Pobrane z: <http://styleinsider.com.ua/2015/06/varvara-karinskaya-amerikanskaya-mechta-po-ukrainski/>.
- Иванова, В. (2016). Вера Аралова и Джим Паттерсон.* Pobrane z: <https://maxpark.com/community/5920/content/5118638>.
- Игорь Чапурин.* (2008-2019). Pobrane z: <https://7days.ru/stars/bio/igor-chapurin/bio.htm#>.
- Кира Пластинина.* (2010-2019). Pobrane z: <https://24smi.org/celebrity/435-kira-plastinina.html>.
- Кравчук, О. (2012). Ярмак и ее подход.* Pobrane z: <https://www.vogue.ru/magazine/articles/500836/>.
- Левашова, Алла Александровна.* (2017). Pobrane z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна.
- Маркович, М. (2016-2019). Биография Надежды Ламановой.* Pobrane z: http://lamanova.com/16_biography.html.
- Маша Цигаль.* (2010-2019). Pobrane z: <https://24smi.org/celebrity/28720-masha-tsigal.html>.
- Первый русский модельер Надежда Ламанова.* (2016). Pobrane z: <https://porusski.me/2016/10/25/042-nadezhda-lamanova/>.
- Персоны. Алена Ахмадуллина.* (2009-2019). Pobrane z: https://www.vokrug.tv/person/show/alena_akhmadullina/.
- Персоны. Ульяна Сергеенко.* (2009-2019). Pobrane z: <https://www.vokrug.tv/person/show/ulyana-sergeenko/>.
- Петрова, Н. (2017). Любовный гей-треугольник: в Сети появились фото Игоря Чапурина целующегося с Эдуардом Багратиони.* Pobrane z: <http://rsute.ru/309513-lyubovnyj-gej-treugolnik-v-seti-poyavilis-foto-igorya-chapurina-celuyushhegosya-s-eduardom-bagratiioni.html>.
- Состояние здоровья Вячеслава Зайцева.* (2018). Pobrane z: <https://www.kramola.info/vesti/novosti/sostoyanie-zdorovya-vyacheslava-zayceva-na-segodnya-21122018>.
- Ульяна Сергеенко.* (2010-2019). Pobrane z: <https://24smi.org/celebrity/35537-uliana-sergeenko.html>.

- Ухалина, П. (2018). *Русский Диор: как Вячеслав Зайцев стал легендой моды*. Pobrane z: <https://www.cosmo.ru/fashion/trends/russkiy-dior-kak-vyacheslav-zaycev-stal-legendoy-mody/>.
- Якушко, О. (2016). *Оскароносная златошвейка. Каринская создала легкую балетную пачку и была «скорой помощью» Голливуда*. Pobrane z: <https://2day.kh.ua/oskaronosnaya-zlatoshvejka-karinskaya-sozdala-legkuyu-baletnyuyu-pachku-i-byla-skoroj-pomoshhyu-gollivuda/>.
- http://alena-akhmadullina.blogspot.com/2011/07/blog-post_20.html.
- <http://art-fash.blogspot.com/2011/08/blog-post.html>.
- <http://bokovfactory.ru/kiraplastinina/>.
- <http://design-estet.com/kollekcii-platiev-ulyany-sergeenko/>.
- <http://discoverstyle.ru/stil-ulyany-sergeenko/>.
- <http://easyelite-home.ru/fashion53.htm>.
- <http://fashionstime.ru/?p=2573>.
- <http://jm5.id62690418.z9291.spectrum.myjino.ru/newss/entry/novyj-proekt-goshi-rubchinskogo-gr-uniforma>.
- http://russia-ic.com/society_politics/fashion_design/1661#.XWUXq_ZuJuk.
- <http://strajin.ru/alena-akhmadullina-for-barbie/>.
- <http://turvpragu.by/2019/05/вячеслав-зайцев-haute-couture-в-русском-стиле/вячеслав-зайцев/>.
- <http://vev.ru/blogs/valentin-yudashkin-ili-moda-po-ruski.html>.
- http://www.dublenki.ru/info/russkie-modelery/elena-yarmak-_koroleva-soboley.html.
- <http://www.spletnik.ru/look/newsmoda/31448-russkaya-skazka-v-nyu-yorke-pokaz-helen-yarmak.html>.
- <http://www.woman.ru/fashion/celebrities/article/180127/gallery/6/>.
- <http://z-news.link/designer-igor-chapurin-will-wear-youth/>.
- <https://24smi.org/celebrity/27570-alena-akhmadullina.html>.
- <https://24smi.org/celebrity/435-kira-plastinina.html>.
- <https://autobili.ru/live/persons/design/solar-rabbits/>.
- <https://bellezza-storia.livejournal.com/364138.html>.
- <https://cargocollective.com/zoloto/Chapurin-casa-LINEIKA-MEBELI-I-SVETA-VYSTAVLYLAS-NA-Salone-Internazion>
- <https://diletant.media/blogs/60920/675/>.
- <https://dni.ru/photo/2016/10/19/351176.html>.
- <https://gx.net.ua/obshhestvo/region/oskaronosnaya-harkovchanka-pokorila-ves-mir.html>.
- <https://iz.ru/news/540002>.
- <https://moda247.ru/prednovogodnij-pokaz-v-dome-mody-vyacheslava-zajceva/>.
- https://naviny.by/rubrics/bomond/2008/03/12/ic_articles_121_156022.
- <https://news.myseldon.com/ru/news/index/213055928>.
- <https://peopletalk.ru/article/novaya-kollektsiya-rubchinskogo-eto-chto-sportmaster/>.
- <https://poruski.me/2016/10/25/042-nadezhda-lamanova/>.
- <https://poruski.me/2018/09/14/04-alena-akhmadullina-vesna-leto-2019/>.
- <https://rfnw.ru/wp-content/uploads/2017/04/5b47a0894752e0ac943f5b531f917a59.jpg>.
- <https://rfnw.ru/wp-content/uploads/2017/04/9f6ad78de3aec201729c644ce2a3bb67.jpg>.
- <https://ru.hellomagazine.com/moda/novosti-mody/16499-s-rayona-na-podium-kak-zvezdy-i-pokemony-stali-nosit-odezhdu-ot-goshi-rubchinskogo.html>.
- https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Алла_Александровна_Левашова.jpg.
- https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Стеганное_пальто_с_меховым_воротником_производства_СХКБ.jpg.
- https://ru.wikipedia.org/wiki/Левашова,_Алла_Александровна#/media/Файл:Утепленное_пальто,_созданное_А._А._Левашовой.jpg.
- <https://shopogolik-club.ru/kurtka-muzhskaja-simachev-oranzhevaja-s-zheltymi-cvetami-249117.html>.

<https://snob.ru/profile/5230/blog/46734>.
<https://therakedaily.ru/articles/gensek-dendi/>.
<https://vesti-ukr.com/kultura/284359-hosha-rubchinskij-zakryl-svoj-brend-dlja-hopnikov>.
<https://womanadvice.ru/igor-chapurin>.
<https://www.adensya.ru/guide/denis-simachyov>.
<https://www.amic.ru/news/403315/>.
https://www.avito.ru/sankt-peterburg/odezhda_obuv_aksessuary/futbolka_denis_simachev_denis_simachev_putin_1393010581.
<https://www.casual-info.ru/wiki/Аралова%20Бера/>.
<https://www.cosmo.ru/fashion/news/03-04-2019/kollekciya-glo-x-chapurin-igor-chapurin-vypustil-ogranichennuyu-seriyu-aksessuarov/>.
<https://www.cosmo.ru/fashion/trends/russkiy-dior-kak-vyacheslav-zaycev-stal-legendoy-mody/>.
<https://www.kp.ru/daily/26650/3671157/>.
<https://www.livemaster.ru/topic/2516993-krasnye-russkie-sapogi-very-aralovoj>.
<https://www.welovefur.com/interview-helen-yarmak/>.
<https://www.yuga.ru/news/343830/>.
www.sobaka.ru/fashion/heroes/83047.
www.spletnik.ru/events/25520-masha-tcigal-vyvela-na-podium-annu-seleznevu.html.